

Vanföreställningar om verkligheten som för personen är sanna men orimliga för omgivningen. Den sjuke kan till exempel känna att något är fel med den egna kroppen, vara övertygad om att han är förföljd eller tro sig vara Jesus eller någon annan betydelsefull person.

Tankestörningar kan innebära att den sjuke upplever att egna tankar kan höras av andra eller att någon annans tankar stoppas in i huvudet.

Tankestörningar kan också påverka talet så till vida att personen ger vanliga ord nya innebörder eller att han tillverkar egna ord som i vissa fall är obegripliga.

Självförsjunkheten och svårigheter att fatta beslut resulterar ofta i stora svårigheter att utföra vardagliga handlingar.

Tvångshandlingar innebär att personen känner sig tvungad att om och om igen utföra vissa handlingar på ett rituellt sätt.

Viktigt att förstå är att det är starkt ångestladdat och mycket skrämmande för personen att vara i ett tillstånd av psykos.

VILKA FUNKTIONSHINDER GER SCHIZOFRENI?

Initiativlöshet och apati - det vill säga oförmåga att själv ta itu med de till synes enklaste sakerna och mest vardagliga handlingar.

Överkänslighet mot sinnesintryck och psykisk sårbarhet, svårt att hantera starka ljud, ljus och andra sinnesintryck, bristande "filtermekanism" det vill säga. Svårt att sortera bland intryck samt se helheten och bortse från detaljer, nedsatt förmåga att tolka ironier och symbolspråk.

Kontaktskygghet och tillbakadragenhet - grundar sig på rädsla och misstänksamhet, varför det kan ta lång tid att få förtroende för, och känna tillit till, någon annan människa.

Kvarstående symptom t ex hallucinationer och vanföreställningar.

Oförmåga att omsätta och överföra kunskap från en situation till en annan - rehabilitering och träning får därför bäst effekt i den miljö som är, och blir individens varaktiga.

Det är mycket viktigt att komma ihåg att funktionsnedsättningarna är en del av sjukdomen och inte ett resultat av lättja eller ovilja.

VAD ORSAKAR SCHIZOFRENI?

Trots att så stor andel av jordens befolkning som en procent drabbas av schizofreni finns det idag ingen säker förklaring till vad som orsakar sjukdomen. Forskningen är dock så gott som enig om att det krävs en kombination av biologiska, psykologiska och sociala förklaringsmodeller för att man skall kunna fastställa sjukdomens orsak. Man vet också att stress från en känslomässigt omskakande händelse ofta är den utlösande orsaken och en riskfaktor för återinsjuknande.

HUR BEHANDLAS SCHIZOFRENI?

Det finns inget botemedel för schizofreni, men forskning visar att om medicinering och stöd till den sjuke och dennes anhöriga kombineras med social träning kan de bästa resultaten uppnås. Prognosen för personer som drabbas av schizofreni är att cirka 20 % blir symptomfria. Knappt lika många förblir svårt sjuka

och har ett mycket stort stöd- och hjälpbehov. Majoriteten får alltså en funktionsnedsättning och är därför i behov av varierande mängd stöd- och hjälpinsatser.

HUR BEMÖTER JAG EN PERSON MED SCHIZOFRENI?

Upptred lugnt och sansat. Följ schema och rutiner ni kommit överens om. Försök att i alla situationer vara så förutsägbar som möjligt. Var klar och tydlig i instruktioner.

Spela inte med om personen har vanföreställningar. Förklara att du förstår att det är verkligt för honom/henne men att du inte upplever detta. Argumentera dock inte utan tala istället om varför du är där.

Ha tålmod och var inte rädd. Personer med allvarlig psykisk sjukdom är inte mer aggressiva än andra. Respektera och försök istället förstå personen. Om aggressivitet förekommer är det oftast ett resultat av rädsla hos den sjuke.

Försök skapa kontakter med anhöriga och öppenvårdsteamet och ha en dialog med dessa.

Hör gärna av Dig om det är något Du vill diskutera eller fråga, eller om Du vill ha adressen till närmaste lokalförening.

VAD ÄR SCHIZOFRENI?

Schizofreni tillhör gruppen psykosjukdomar. En psykos innebär förvrängd verklighetsuppfattning, det vill säga när en person är så påverkad av hallucinationer, vanföreställningar eller tankestörningar att hans förmåga att tolka verkligheten är nedsatt. Exempel på detta kan vara att den sjuke känner sig förföljd och bevakad eller att han via media tycker sig få budskap som är riktade direkt till honom. Han kan också få upplevelsen av att han mot sin vilja utvalts att rädda världen genom en speciell, ofta trivial, handling.

Psykos är alltså ett tillstånd som en person befinner sig i vid en viss tidpunkt snarare än en sjukdomsbeteckning. Vid schizofreni är de psykotiska perioderna ofta av långvarig karaktär.

VILKA SYMTOM GER SJUKDOMEN?

Hallucinationer. Hörselhallucinationer är de vanligaste, men även känsel- och lukthallucinationer förekommer. Hörselhallucinationerna består ofta av kritiska, hotfulla och befallande röster. Lukthallucinationer kan t ex upplevas som om den egna kroppen luktar illa eller som om gift strömmar in i bostaden.